

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
V L A D A

Broj: 02/1-02- 9105/23
Tuzla, 20.06.2023. godine

Na osnovu člana 5. i 29. Zakona o Vladi Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 17/00, 1/05, 11/06, 13/11 i 15/17), Vlada Tuzlanskog kantona na sjednici održanoj dana 20.06.2023. godine, d o n o s i

ODLUKU
o utvrđivanju prijedloga Zakona

I

Utvrđuje se prijedlog Zakona o upotrebi znakovnog jezika u Tuzlanskom kantonu.

II

Prijedlog Zakona iz tačke I ove Odluke uputit će se Skupštini Tuzlanskog kantona na razmatranje i donošenje.

III

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

DOSTAVITI:

- 1 x Skupštini Tuzlanskog kantona
- 1 x Ministarstvu za rad, socijalnu politiku i povratak
- 1 x Evidenciji
- 1 x a/a

PREMIJER KANTONA

Irfan Halilagić

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
V L A D A

PRIJEDLOG

Z A K O N
O UPOTREBI ZNAKOVNOG JEZIKA U TUZLANSKOM KANTONU

Tuzla, juni 2023. godine

Na osnovu člana 24. stav 1. tačka c) Ustava Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlansko-podrinjskog kantona“, br. 7/97 i 3/99 i „Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 13/99, 10/00, 14/02, 6/04 i 10/04) Skupština Tuzlanskog kantona, na sjednici održanoj _____2023. godine, d o n o s i

Z A K O N

O UPOTREBI ZNAKOVNOG JEZIKA U TUZLANSKOM KANTONU

POGLAVLJE I. OPĆI PRINCIPI

Član 1. (Predmet)

Ovim Zakonom propisuje se pravo gluhih lica na upotrebu znakovnog jezika pred organima i institucijama Tuzlanskog kantona i općina i gradova na području Tuzlanskog kantona (u daljem tekstu: organi i institucije), procedure i način sticanja statusa gluhog lica, evidenciju i iskaznice za gluha lica, evidencija i iskaznice za tumače znakovnog jezika, posebna prava na tumača znakovnog jezika za učenike i studente i druga pitanja vezana za prava gluhih i nagluhih lica u Tuzlanskom kantonu (u daljem tekstu: Kanton).

Član 2. (Pravo na upotrebu znakovnog jezika)

Pravo na upotrebu znakovnog jezika gluha lica ostvaruju u skladu sa Zakonom o upotrebi znakovnog jezika u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj: 75/09), ovim zakonom i drugim propisima ako su povoljniji za gluho lice.

Član 3. (Definicije)

U smislu ovog zakona:

(1) Znakovni jezik je jezik sporazumijevanja gluhih lica odnosno prirodno sredstvo za sporazumijevanje gluhih lica. Znakovni jezik je vizuelno znakovni jezični sistem s određenim postavljanjem, položajem, usmjerenošću, i pokretima ruku i prstiju te mimikom lica.

(2) Gluho lice je lice koje je u potpunosti bez sluha, odnosno lice koje zbog otežanog sporazumijevanja upotrebljava znakovni jezik kao svoj prirodni jezik.

(3) Tumač znakovnog jezika (u daljem tekstu: tumač) je lice koje gluhim licima tumači govorni jezik u znakovni jezik, a licima koja čuju znakovni jezik u govorni jezik.

Član 4. **(Organi i institucije)**

Organi i institucije u smislu ovog zakona su:

- organi uprave, upravne organizacije, stručne i druge službe organa izvršne, zakonodavne i sudske vlasti Kantona, kao i gradovi i općine na području Kantona,
- Kantonalni sud u Tuzli, općinski sudovi na području Kantona, Kantonalno tužilaštvo Kantona, Kantonalno pravobranilaštvo Kantona, pravobranilaštva gradova i općina na području Kantona,
- ustanove za izvršenje krivičnih sankcija i mjera, javna preduzeća i javne ustanove, fondovi, agencije i druga pravna lica sa javnim ovlaštenjima čiji je osnivač Kanton, grad i općina sa područja Kantona.

Član 5. **(Ravnopravnost spolova)**

Odredbe ovog zakona odnose se podjednako na osobe muškog i ženskog spola, bez obzira na rod imenice upotrebljen u tekstu ovog zakona.

POGLAVLJE II- PROCEDURE I NAČIN STICANJA STATUSA GLUHOG LICA

Član 6. **(Sticanje statusa gluhog lica)**

(1) Status gluhog lica, u smislu ovog zakona, stiče se upisivanjem gluhog lica u Evidenciju gluhih lica koju vodi Savez Udruženja gluhih i nagluhih Kantona (u daljem tekstu: Savez).

(2) Gluho lice dužno je podnijeti Savezu zahtjev za upis u Evidenciju iz stava (1) ovog člana, koji sadrži:

a) lične podatke - ime i prezime gluhog lica, matični broj, adresu i način kontakta (telefon, mail i sl.);

b) podatke o statusu (zaposlen, nezaposlen, učenik, student, penzioner);

c) podatke o stepenu oštećenja sluha i gluhoći;

d) podatke da li u porodici ima lice koje poznaje znakovni jezik i može se sporazumijevati znakovnim jezikom, kao i lični podaci o tom licu shodno tački a) ovog stava;

e) druge podatke za koje Savez odredi da su bitni za utvrđivanje statusa gluhog lica.

(3) Uz zahtjev iz stava (2) ovog člana prilaže se slijedeća dokumentacija:

a) kopija lične karte i dokaz o prebivalištu (obrazac PBA-3);

b) uvjerenje poslodavca/ugovor o radu ili uvjerenje JU Službe za zapošljavanje Tuzlanskog kantona/Porezne uprave ili uvjerenje škole/fakulteta ili rješenje PIO/ček od penzije;

c) medicinska dokumentacija kojom se dokazuje stepen oštećenja sluha i gluhoća, izdate od nadležne zdravstvene ustanove

d) druga dokumentacija po procjeni Saveza.

(4) Na osnovu uredne dokumentacije iz stava (3) ovog člana, gluho lice upisuje se u Evidenciju gluhih lica.

Član 7. **(Oblik i način vođenja evidencije)**

Oblik i način vođenja Evidencije gluhih lica utvrđuje Savez i iste su javne evidencije.

POGLAVLJE III - EVIDENCIJA I ISKAZNICE ZA GLUHA LICA

Član 8. **(Evidencija gluhih lica)**

- (1) Evidencija gluhih lica sadrži sljedeće podatke:
- a) broj evidencije, ime i prezime gluhog lica, matični broj, adresa i način kontakta (telefon, mail)
 - b) status (zaposlen, nezaposlen, učenik, student, penzioner);
 - c) stepen oštećenja sluha;
 - d) pravo na tumača;
 - e) lice u porodici koje se može sporazumijevati znakovnim jezikom i lični podaci tog lica, shodno tački a) ovog stava;
 - f) drugi podaci za koje Savez smatra da su bitni za gluho lice.
- (2) Korištenje podataka iz stava (1) ovog člana vrši se u skladu sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj: 49/06, 76/11 i 89/11).

Član 9. **(Iskaznica gluhog lica)**

- (1) Na osnovu Evidencije iz člana 8. ovog zakona, Savez izdaje iskaznicu gluhom licu.
- (2) Iskaznica gluhog lica sadrži sljedeće podatke :
- a) naziv Saveza i kontakt telefon;
 - b) fotografiju, ime i prezime gluhog lica, matični broj i broj izdate iskaznice;
 - c) oznaku da lice ima pravo na tumača;
 - d) napomenu da nosilac iskaznice ostvaruje sva prava utvrđena ovim zakonom pred svim organima i institucijama, te cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine;
 - e) pečat i potpis ovlaštenog lica Saveza.
- (3) Vizuelni izgled iskaznice određuje Savez, s tim da na iskaznici mora biti označen naziv i adresa Saveza i grb Kantona.
- (4) Iskaznica gluhog lica je javni dokument na osnovu kojeg gluho lice ostvaruje prava utvrđena zakonom.

POGLAVLJE IV. – PRAVO NA UPOTREBU ZNAKOVNOG JEZIKA PRED ORGANIMA I INSTITUCIJAMA

Član 10. (Pravo na tumačenje)

Pred organima i institucijama gluho lice može ostvariti pravo na tumačenje govornog jezika (bosanski, hrvatski i srpski govorni jezik) u znakovni jezik i znakovnog jezika u govorni jezik (bosanski, hrvatski i srpski govorni jezik).

Član 11. (Ostvarivanje prava)

(1) Gluho lice ima pravo upotrebljavati znakovni jezik u postupcima pred organima i institucijama.

(2) U cilju ostvarivanja prava iz stava (1) ovog člana organi i institucije dužni su gluhom licu obezbijediti tumača.

(3) Pravo na tumača iz stava (2) ovog člana gluho lice dokazuje predočavanjem iskaznice za gluha lica.

(4) Organi i institucije dužni su osigurati gluhim licima nesmetano ostvarivanje i uživanje njihovih prava.

Član 12. (Upotreba znakovnog jezika u javnoj službi)

(1) Organi i institucije dužni su osigurati gluhim licima pravo iz člana 10. ovog zakona u svim slučajevima, kada sporazumijevanje tehnikama prilagođenim gluhom licu ne omogućava ravnopravno učešće u postupcima.

(2) Tokom obavljanja javne službe može se gluhom licu omogućiti sporazumijevanje na drugačiji način, ako je njemu prihvatljiv.

(3) Pod drugim načinom sporazumijevanja podrazumijeva se naročito: pismeno sporazumijevanje, sporazumijevanje putem zaposlenika tog organa ili institucije koji poznaje znakovni jezik i sporazumijeva se znakovnim jezikom i sporazumijevanje posredstvom lica koje je došlo u pratnji gluhog lica s kojim se sporazumijeva znakovnim jezikom.

Član 13. (Prevođenje sjednica, informativnih i edukativnih emisija na znakovni jezik)

(1) Prilikom direktnog prijenosa ili emitovanja snimaka sjednica organa i institucija putem javnih kantonalnih, gradskih i općinskih audiovizuelnih medija, obavezno se osigurava prevođenje na znakovni jezik.

(2) Javni kantonalni, gradski i općinski audiovizuelni mediji obavezni su informativne i edukativne emisije, a posebno emisije za djecu, prilagoditi gluhim licima, znakovnim prevođenjem ili titlovanjem emisija koje emituju.

Član 14. **(Obaveza obezbjeđenja i plaćanja troškova tumača)**

(1) Organi i institucije dužni su obezbijediti gluhom licu tumača, na zahtjev gluhog lica ili po službenoj dužnosti, kad od gluhog lica dobiju na uvid iskaznicu iz člana 9. ovog zakona.

(2) U slučaju da organi i institucije iz stava (1) ovog člana nisu u mogućnosti obezbijediti tumača u toku radnog dana, u dogovoru s gluhim licem obezbjeđuju tumača u terminu koji zajednički dogovore, vodeći računa o hitnosti i značaju prava i obaveza koje se ostvaruju pred tim organima i institucijama.

(3) Troškove tumača snosi organ odnosno institucija iz stava (1) ovog člana, u skladu sa Odlukom o odobravanju tarifa za rad tumača znakovnog jezika („Službeni glasnik BiH“, broj: 17/10), uključujući i njene kasnije izmjene i dopune.

Član 15. **(Osiguravanje sredstava za plaćanje troškova tumača)**

(1) Usluge tumača znakovnog jezika u postupku pred organima i institucijama planiraju se i finansiraju iz budžeta Kantona, gradova i općina na području Kantona.

(2) Troškove tumača obezbjeđuju organi i institucije pred kojim se ostvaruje pravo na tumača, u okviru planiranih sredstava u budžetu.

POGLAVLJE V - POSEBNA PRAVA NA TUMAČA ZA UČENIKE I STUDENTE

Član 16. **(Pravo na tumača u javnim ustanovama obrazovanja)**

(1) U javnim ustanovama obrazovanja u Kantonu (u daljem tekstu: javna ustanova obrazovanja), učenici i studenti koji imaju status gluhog lica imaju sva prava utvrđena ovim zakonom.

(2) Učenici i studenti koji imaju status gluhog lica imaju pravo biti informisani o toku realizacije nastave u tehnikama koje su njima prilagođene (komunikacijski sistem, dostavljanje pisanog materijala predavanja i sl.), kao i da, na njihov zahtjev, nastavi prisustvuje tumač radi otklanjanja problema u realizaciji nastave.

(3) Javne ustanove obrazovanja dužne su obezbijediti tumača kada učenik ili student, prilikom usmenog ispitivanja školskog gradiva, odnosno polaganja ispita, zatraži tumača, kao i u svim drugim situacijama kada nije moguć drugačiji način sporazumijevanja i izvršavanja prava i obaveza.

(4) Radi omogućavanja korištenja prava iz stava (2) i (3) ovog člana, javna ustanova obrazovanja je dužna obavijestiti učenika, odnosno studenta, da nastavi može prisustvovati

tumač iz stava (2) ovog člana, odnosno o vremenu ispita i pravu na tumača znakovnog jezika, a učenik, odnosno student, se mora izjasniti o korištenju tog prava, radi pravovremenog angažovanja tumača.

(5) Troškove tumača snosi javna ustanova obrazovanja.

(6) Javne ustanove osnovnog i srednjeg obrazovanja obezbjeđuju stručnu pomoć asistenta i saradnika u nastavi, odgovarajućeg profila i stručne spreme, radi primjene adekvatnih metoda i tehnika prilagođavanja nastavnih sadržaja učeniku u statusu gluhog lica i upoznavanja nastavnog osoblja i učenika u razredu sa oblicima primjerene komunikacije sa tim gluhim učenikom, a u skladu sa propisima kojima se reguliše oblast obrazovanja u Kantonu.

Član 17. (Obezbjeđenje svjetlosne signalizacije)

Javne ustanove obrazovanja dužne su, pored zvučne, obezbijediti i svjetlosnu signalizaciju početka časa, odnosno predavanja u prostorijama koje služe izvođenju nastave i u prostorijama u kojima gluho lice boravi između nastave, ukoliko imaju podatak da je u ustanovu u statusu učenika ili studenta upisano gluho lice.

Član 18. (Nediskriminacija)

Javne ustanove obrazovanja neće praviti diskriminaciju gluhih učenika i studenata u nastavnim i vannastavnim aktivnostima zbog njihovog statusa gluhog lica.

Član 19. (Obezbjeđenje popularizacije znakovnog jezika)

U cilju uključivanja učenika i studenata koji nemaju oštećen sluh u problematiku gluhih lica, humanizacije odnosa prema gluhim licima i omogućavanja uspješnije međusobne komunikacije, javne ustanove obrazovanja, u saradnji sa Savezom, obezbjeđuju:

- (a) u prostorijama javne ustanove obrazovanja postavljanje plakata sa dvoručnom abecedom,
- (b) fakultativne obuke u učenju znakovnog jezika i
- (c) na druge primjerene načine popularišu način komuniciranja učenika i studenata znakovnim jezikom.

Član 20. (Obučavanje nastavnog osoblja)

Javne ustanove obrazovanja, u saradnji sa Savezom, mogu obezbijediti pohađanje kursa znakovnog jezika za nastavno osoblje, radi obezbjeđivanja uspješnije komunikacije sa gluhim učenicima, odnosno studentima.

Član 21.
(Poboljšanje pismenosti)

Javne ustanove obrazovanja dužne su posebnu pažnju posvetiti poboljšanju pismenog izražavanja gluhih učenika na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini, te mogu organizovati dopunsku nastavu za učenike koji očigledno imaju poteškoće u pismenom izražavanju.

POGLAVLJE VI - DRUGA PITANJA VEZANA ZA PRAVA GLUHIH LICA

Član 22.
(Obezbjeđivanje prijema hitnih SMS poruka)

Radi obezbjeđivanja gluhim licima pozivanja u hitnim situacijama, organi i institucije koji obavljaju poslove hitne pomoći, policije, vatrogastva, hitne intervencije u oblasti komunalnih djelatnosti i slično, dužni su obezbijediti i javno objaviti odgovarajuće brojeve za primanje SMS poruka za hitne pozive gluhih lica.

Član 23.
(Obezbjeđivanje obavještenja putem displeja)

Organi i institucije koji u svom radu koriste zvučna obavještenja za korisnike usluga, dužni su obezbijediti istovremeno prikazivanje tih obavještenja i na displeju.

Član 24.
(Obučavanje zaposlenika i zapošljavanje)

(1) Organi i institucije u saradnji sa Savezom, mogu obezbijediti pohađanje kursa znakovnog jezika za zaposlenike, radi obezbjeđivanja uspješnije komunikacije sa gluhim licima.

(2) Radi obezbjeđivanja prava na tumača, organi i institucije mogu zaključiti ugovor o pružanju stalnih usluga sa tumačem znakovnog jezika, koji može biti angažovan odmah po potrebi organa ili najdalje u toku radnog dana u kojem je iskazana potreba za tumačem, ili zaposliti tumača.

Član 25.
(Pravo na predstavke i pritužbe)

U slučaju da se gluhom licu ne omogući korištenje prava utvrđenih ovim zakonom, to lice ima pravo podnošenja predstavke ili pritužbe rukovodiocu organa, odnosno institucije Kantona, kao i kantonalnoj upravnoj inspekciji.

Član 26.
(Primjena povoljnijih propisa)

U pogledu prava gluhih lica na informiranje njima prilagođenim tehnikama, kao i obim i način ostvarivanja prava na tumača radi njihovog ravnopravnog uključivanja u životnu i radnu okolinu, kao i u sve oblike društvenog života s jednakim pravima i uslovima te s jednakim mogućnostima kakve imaju lica bez oštećenja sluha, pored ovog zakona primjenjuju se i drugi važeći propisi, ako su oni povoljniji za gluho lice.

POGLAVLJE VII - EVIDENCIJA I ISKAZNICE ZA TUMAČE

Član 27.
(Tumači)

- (1) Tumač pred organima i institucijama može biti punoljetno lice koje ima znanje i vještine tumača znakovnog jezika, odgovarajući certifikat i koje je upisano u registar tumača znakovnog jezika.
- (2) Tumači su u svom radu dužni poštovati kodeks profesionalne etike za tumače.
- (3) Tumači su dužni da se javljaju na provjeru znanja na zahtjev izdavaoca certifikata.

Član 28.
(Evidencija tumača)

- (1) Savez vodi Evidenciju tumača čije je prebivalište na području Kantona.
- (2) Evidencija sadrži sljedeće podatke:
 - a) ime i prezime tumača, matični broj, adresa i način kontakta (telefon, mail i sl.) ;
 - b) vrijeme kada je tumač dostupan;
 - c) broj i datum upisa tumača u Registar tumača znakovnog jezika .
- (3) Evidencija tumača je javna i mora biti dostupna svim zainteresiranim, putem web stranice, službenih ili drugih javnih glasila i na drugi način koji odredi Savez.
- (4) Korištenje podataka iz stava (1) ovog člana će se vršiti u skladu sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj: 49/06, 76/11 i 89/11).

Član 29.
(Iskaznica tumača)

- (1) Na osnovu Evidencije iz člana 28.ovog zakona, Savez izdaje tumaču iskaznicu.
- (2) Iskaznica sadrži sljedeće podatke :
 - a) fotografiju, ime i prezime tumača, matični broj i broj izdate iskaznice;
 - b) oznaku da je lice tumač znakovnog jezika i
 - c) napomenu da nosilac iskaznice ima prava utvrđena ovim zakonom pred svim organima i institucijama.

(3) Vizuelni izgled iskaznice određuje Savez, s tim da na iskaznici mora biti označen naziv i adresa Saveza i grb Kantona.

(4) Iskaznica tumača je javni dokument na osnovu kojeg tumač ostvaruje prava utvrđena zakonom.

POGLAVLJE VIII – SAVEZ UDRUŽENJA GLUHIH I NAGLUHIH TUZLANSKOG KANTONA

Član 30.

(Savez udruženja gluhih i nagluhih Tuzlanskog kantona)

- (1) Ovlašćuje se Savez, koji je pravno lice registrovano u skladu sa Zakonom o udruženjima i fondacijama Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 45/02) u Ministarstvu pravosuđa i uprave Tuzlanskog kantona (u daljem tekstu: Ministarstvo), da obavlja sljedeće poslove:
 - a) utvrđuje status gluhog lica koje ima prebivalište na području Kantona i čuva podatke o gluhim licima u skladu sa zakonom;
 - b) vodi evidenciju gluhih lica i izdaje iskaznice gluhih lica;
 - c) vodi evidenciju tumača znakovnog jezika koji imaju prebivalište na području Kantona i izdaje iskaznice tumačima;
 - d) osigurava pokrivanje potrebe za tumačima na području Kantona;
 - e) koordinira rad tumača i
 - f) obavlja druge poslove predviđene ovim zakonom.
- (2) Savez može organizovati edukaciju/ kurseve za organe i institucije, kao i druga pravna i fizička lica zainteresovana za učenje znakovnog jezika.
- (3) Poslove iz stava (1) tačka a), b), c), d) i f) i stava (2) ovog člana Savez obavlja vršeći javna ovlaštenja.

Član 31.

(Sredstva za obavljanje javnih ovlaštenja)

(1) Za obavljanje javnih ovlaštenja iz člana 30. ovog zakona osiguravaju se sredstva iz Budžeta Kantona, u skladu sa ugovorima koji se zaključuju sa Savezom za svaku budžetsku godinu.

(2) Ugovor iz stava (1) ovog člana sa Savezom zaključuje Ministarstvo u roku od 45 dana od početka primjene ovog zakona, a za naredne godine do 15 januara.

POGLAVLJE IX. NADZOR

Član 32. (Nadzor)

- (1) Nadzor nad provođenjem odredaba ovog zakona koje se odnose na organe i institucije iz člana 4. ovog zakona i nadzor nad vršenjem prenesenih javnih ovlaštenja vrši Ministarstvo.
- (2) Nadzor nad provođenjem odredaba ovog zakona, koje se odnose na javne ustanove obrazovanja u Kantonu, vrši Ministarstvo obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona.
- (3) Nadzor nad provođenjem odredaba ovog zakona, koje se odnose na javne ustanove u oblasti zdravstva u Kantonu, vrši Ministarstvo zdravstva Tuzlanskog kantona.

Član 33. (Inspekcijski nadzor)

Inspekcijski nadzor nad provođenjem ovog zakona vrši kantonalni upravni inspektor, kantonalna inspekcija za obrazovanje i nauku i kantonalna zdravstvena inspekcija, svako u okviru svoje nadležnosti

POGLAVLJE X. KAZNE NE ODREDBE

Član 34. (Obezbjedivanje prevođenja sjednica na znakovni jezik)

(1) Novčanom kaznom od 500,00 do 2.000,00 KM kazniće se za prekršaj javni medij iz člana 13. ovog zakona, ako ne osigura prevođenje na znakovni jezik u skladu sa odredbama člana 13. zakona.

(2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kazniće se i odgovorno lice u javnom mediju iz člana 13. ovog zakona, novčanom kaznom od 50,00 do 500,00 KM.

Član 35. (Obezbjedivanje tumača gluhom licu)

(1) Novčanom kaznom od 500,00 do 2.000,00 KM kazniće se za prekršaj organ i institucija Kantona iz člana 4. ovog zakona ako gluhom licu ne osigura tumača i stručnu pomoć, u skladu sa čl. 14. i 16. ovog zakona.

(2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kazniće se i odgovorno lice u organu i instituciji Kantona, novčanom kaznom od 50,00 do 500,00 KM .

Član 36.

(Obezbjeđivanje svjetlosne signalizacije, prijema hitnih SMS poruka i obavještenja putem displeja)

- (1) Novčanom kaznom od 500,00 do 2.000,00 KM kazniće se za prekršaj:
- a) javna ustanova obrazovanja u Kantonu ako ne obezbijedi svjetlosnu signalizaciju početka časa, odnosno predavanja (član 17.);
 - b) pravna lica iz člana 22. ovog zakona, ako ne obezbijede i javno ne objave odgovarajuće brojeve za primanje SMS poruka za hitne pozive gluhih lica;
 - c) pravna lica iz člana 23. ovog zakona, ako ne obezbijede istovremeno prikazivanje obavještenja na displeju.
- (2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kazniće se i odgovorno lice u organu i instituciji Kantona iz stava (1) ovog člana, novčanom kaznom od 50,00 do 500,00 KM.

POGLAVLJE XI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 37.

(Rokovi za uspostavljanje evidencija i izdavanje iskaznica)

- (1) Savez će uspostaviti Evidenciju gluhih lica i Evidenciju tumača i izdati im iskaznice, u roku od šest mjeseci od dana početka primjene ovog zakona.
- (2) Do uspostavljanja evidencija i izdavanja iskaznica iz stava (1) ovog člana, prava utvrđena ovim zakonom gluha lica ostvaruju na osnovu dosadašnjih dokumenata kojima dokazuju status gluhog lica, a posao tumača obavljaju tumači koji su završili osposobljavanje i provjeru znanja i posjeduju validnu diplomu/certifikat prema dosadašnjim propisima.

Član 38.

(Rok za obezbjeđenje svjetlosne signalizacije i plakata sa dvoručnom abecedom)

- (1) Javne ustanove obrazovanja dužne su obezbijediti svjetlosnu signalizaciju početka časa, odnosno predavanja, u roku od šest mjeseci od dana početka primjene ovog zakona.
- (2) Javne ustanove obrazovanja, u saradnji s Savezom, dužne su, u roku od šest mjeseci od dana početka primjene ovog zakona, u prostorijama javne ustanove obrazovanja postaviti plakate sa dvoručnom abecedom.

Član 39.

(Obezbjeđenje prijema hitnih SMS poruka i obavještenja na displeju)

- (1) Organi i institucije koji obavljaju poslove hitne pomoći, policije, vatrogastva, hitne intervencije u oblasti komunalnih djelatnosti i slično, dužni su obezbijediti i javno objaviti odgovarajuće brojeve za primanje SMS poruka za hitne pozive gluhih lica, u roku od šest mjeseci od dana početka primjene ovog zakona.

(2) Organi i institucije koji u svom radu koriste zvučna obavještenja za korisnike usluga, dužni su obezbijediti istovremeno prikazivanje tih obavještenja i na displeju, u roku od šest mjeseci od dana početka primjene ovog zakona.

Član 40.
(Usklađivanje registracije)

Savez je dužan da svoju djelatnost u rješenju o registraciji uskladi sa nadležnostima utvrđenim u članu 30. ovog zakona u roku od 30 dana od dana početka primjene ovog zakona.

Član 41.

Organi i institucije Kantona, gradovi i općine na području Kantona će, u roku od tri mjeseca od dana početka primjene ovog zakona, uskladiti propise iz svoje nadležnosti.

Član 42.
(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Tuzlanskog kantona” a početak će se primjenjivati 30-og dana od dana usvajanja Budžeta Kantona za 2024. godinu.

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
Skupština
Broj:
Tuzla,

Predsjednik
Skupštine Tuzlanskog kantona

Žarko Vujović

OBRAZLOŽENJE

UZ PRIJEDLOG ZAKONA O UPOTREBI ZNAKOVNOG JEZIKA U TUZLANSKOM KANTONU

I PRAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje Zakona o upotrebi znakovnog jezika u Tuzlanskom kantonu, sadržan je u odredbi člana 24. stav 1. tačka c) Ustava Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlansko-podrinjskog kantona“, broj:7/97 i 3/99 i „Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 13/99, 10/00, 14/02, 6/04 i 10/04), kojim je utvrđeno da Skupština Tuzlanskog kantona pored ostalih nadležnosti donosi i zakone i ostale propise neophodne za izvršavanje funkcija Kantona.

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA SU:

Zakonom o upotrebi znakovnog jezika u Bosni i Hercegovini, propisano je pravo gluhih lica na upotrebu znakovnog jezika u Bosni i Hercegovini i pravo gluhih lica na informisanje njima prilagođenim tehnikama, kao i obim i način ostvarivanja prava na tumača znakovnog jezika, radi njihovog ravnopravnog uključivanja u životnu i radnu okolinu, kao i u sve oblike društvenog života s jednakim pravima i uslovima te s jednakim mogućnostima kakve imaju lica bez oštećenja sluha. Odredbama člana 17. Zakona o upotrebi znakovnog jezika u Bosni i Hercegovini utvrđena je obaveza kantona da svojim propisima utvrde: a) pravo na upotrebu znakovnog jezika pred organima i institucijama na tom nivou vlasti; b) procedure i način sticanja statusa gluhog lica; c) evidenciju i iskaznice za gluha lica; d) evidenciju i iskaznice za tumače znakovnog jezika; e) posebna prava na tumača znakovnog jezika za đake i studente i f) druga pitanja vezana za prava gluhih i nagluhih lica. Ostala prava i obaveze, koja se odnose na upotrebu znakovnog jezika, regulisana su državnim zakonom, uz koji se primjenjuje kantonalni zakon. Zakonom o upotrebi znakovnog jezika u Bosni i Hercegovini data su određena ovlaštenja Savezu gluhih i nagluhih Bosne i Hercegovine, koja se odnose na sve tumače, uključujući i prigovore na rad tumača i donošenje pravilnika o disciplinskoj odgovornosti tumača. Registar tumača za cijelu područje BiH vodi Ministarstvo pravde BiH, a Vijeće ministara osniva Komisiju za znakovni jezik, koja je, između ostalog, nadležna za obrazovanje, osposobljavanje i rad tumača znakovnog jezika, te dinamiku dobijanja sertifikata. Zakonom je propisano da, do uspostavljanja registra u Ministarstvu pravde BiH, posao tumača obavljaju tumači koji su završili osposobljavanje i provjeru znanja pa posjeduju validnu diplomu/certifikat koji izdaje Savez gluhih i nagluhih Bosne i Hercegovine, kako je to bilo regulisano prema dosadašnjim propisima.

III OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH RJEŠENJA

POGLAVLJE I. OPĆI PRINCIPI (čl. 1.- 5.) utvrđen je predmet Zakona, definicije, organi i institucije Kantona, gradovi i općine na području Kantona u skladu sa Zakonom o upotrebi znakovnog jezika u BiH, odnosno organizacijom organa i institucija na području Kantona i

princip ravnopravnosti spolova. Stav (2) člana 1. Nacrta, u prijedlogu je naveden kao novi član 2. U članu 3. (član 2. u Nacrtu) predlagač brisan je stav (4) budući da Zakon o upotrebi znakovnog jezika u Bosni i Hercegovini, kao krovni zakon u ovoj oblasti, uopšte ne poznaje termin „asistent“ niti daje njegovu definiciju, zbog čega se ni kantonalnim propisom ne mogu propisivati druge definicije, a pogotov koje su u suprotnosti sa propisima iz oblasti obrazovanja kako to i Ministarstvo obrazovanja u javnoj raspravi navodi.

POGLAVLJE II. PROCEDURE I NAČIN STICANJA STATUSA GLUHOG LICA(čl. 6. i 7.) propisane su procedure i način sticanja statusa gluhog lica na području Kantona, podnošenje zahtjeva za upis i dokumentacija koja se uz zahtjev prilaže. Predlagač smatra da Evidenciju gluhih lica, upis u Evidenciju, izdavanje iskaznica, vođenje Evidencije tumača, utvrđivanje statusa gluhog lica i dr- treba da obavlja Savez gluhih i nagluhih Tuzlanskog kantona, kao krovno kantonalno udruženje, a ne pojedinačno općinska/gradska udruženja kojih je 13, kao što uostalom i državni Zakon iz ove oblasti predviđa da poslove obavlja Savez gluhih i nagluhih Bosne i Hercegovine, ili npr. Kanton Sarajevo u kojem navedene poslove obavlja Udruženje gluhih Kantona Sarajevo.

POGLAVLJE III. EVIDENCIJA I ISKAZNICE ZA GLUHA LICA (čl. 8. i 9.) propisano je da sadržaj Evidencije i iskaznice gluhog lica izdaje Savez gluhih i nagluhih Tuzlanskog kantona, kao i da utvrđuje oblik i način vođenja Evidencije.

POGLAVLJE IV. PRAVO NA UPOTREBU ZNAKOVNOG JEZIKA (čl. 10. - 15)- regulisano je pravo na tumačenje, način ostvarivanja prava upotrebe znakovnog jezika, način dokazivanja prava na tumača, upotrebu znakovnog jezika u javnoj službi, obaveza prevođenja sjednica, informativnih i edukativnih emisija, obaveze obezbjeđenja i plaćanja troškova tumača u skladu sa Odlukom Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine o odobravanju tarifa za rad tumača znakovnog jezika, kao i osiguravanje sredstava za plaćanje troškova tumača u budžetima organa i institucija Kantona.

POGLAVLJE V. POSEBNA PRAVA NA TUMAČA ZA UČENIKE I STUDENTE (čl. 16. – 21.)- regulisana su prava i obaveze javnih ustanova obrazovanja u odnosu na učenike i studente, opremu obrazovnih ustanova, nediskriminaciju, obezbjeđenje popularizacije upotrebe znakovnog jezika i mogućnost obučavanja nastavnog osoblja; predviđena je obaveza javnih ustanova obrazovanja da posvećuju posebnu pažnju poboljšanju pismenog izražavanja gluhih učenika na jednom od jezika konstitutivnih naroda, te mogućnost organizovanja dodatnih časova za učenike koji imaju poteškoće u pismenom izražavanju.

POGLAVLJE VI. DRUGA PITANJA VEZANA ZA PRAVA GLUHIH LICA (čl. 22.- 26.)- propisana je obaveza obezbjeđenje prijema hitnih SMS poruka; obezbjeđenje obavještenja putem displeja; mogućnost obezbjeđenja pohađanja kursa znakovnog jezika za zaposlenike, radi obezbjeđivanja uspješnije komunikacije sa gluhim licima, kao i mogućnost zaključivanja ugovora o pružanju stalnih usluga sa tumačem znakovnog jezika. Također je regulisano pravo gluhih lica na predstavke i pritužbe i primjena posebnih propisa, ukoliko su povoljniji za gluha lica.

POGLAVLJE VII. EVIDENCIJA I ISKAZNICE ZA TUMAČE (čl. 27. – 29.) propisano je ko može biti tumač, ko vodi registar tumača (predlagač uskladio sa Zakonom o upotrebi znakovnog jezika u BiH) a ko evidenciju tumača, sadržaj evidencije tumača i iskaznice tumača. Predlagač je brisao stav (4) jer je u suprotnosti sa odredbama Zakona o upotrebi znakovnog jezika u BiH

kojim je propisano ko može biti tumač. Predlagač je u članu 28. (Registar tumača) preformulisao kako bi bio u skladu sa Zakonom o upotrebi znakovnog jezika u BiH, dok je u članu 29. brisan stav (4) kao nepotreban jer će Savez voditi Evidenciju tumača.

POGLAVLJE VIII. SAVEZ UDRUŽENJA GLUHIH I NAGLUHIH TUZLANSKOG KANTONA (čl. 30. – 31.) Ovim odredbama daju se određena javna ovlaštenja Savezu gluhih i nagluhih Tuzlanskog kantona u odnosu na prijedlog iz Nacrta da to budu udruženja na području Tuzlanskog kantona, budući da je Savez kantonalno udruženje koje može i treba da obavlja povjerene poslove za gluha lica na području Tuzlanskog kantona. Predlagač je predložio da se ovaj član u cjelosti izmjeni jer je pitanje uopštenog finansiranja bilo kojeg udruženja regulisano propisima o udruženjima i fondacijama i to nije tema ovog Zakona, nego način finansiranja odnosno sredstva za obavljanje javnih ovlaštenja, te je predloženo da se ta sredstva obezbjeđuju iz budžeta TK jer Kanton ovlašćuje Savez kao kantonalno udruženje. Pored javnih ovlaštenja, data je mogućnost Savezu da organizuje edukaciju /kurseve znakovnog jezika za sva pravna i fizička lica zainteresovana za učenje znakovnog jezika. Za obavljanje javnih ovlaštenja osiguravaju se sredstva iz Budžeta Kantona, u skladu sa ugovorima koji, se zaključuju sa Savezom za svaku budžetsku godinu.

POGLAVLJE IX. NADZOR (čl. 32 – 33.) regulisana su pitanja nadzora nad provođenjem odredaba Zakona koja se odnose na organe i institucije i nadzora nad vršenjem prenesenih javnih ovlaštenja, kao i pitanje inspeksijskog nadzora nad provođenjem ovog Zakona i nadzora u javnim ustanovama obrazovanja i zdravstva u Kantonu.

POGLAVLJE X. KAZNENE ODREDBE (čl. 34. – 36.)-Da bi se obezbijedilo provođenje ovog zakona, odnosno osigurala odgovornost za njegovo provođenje, a radi omogućavanja korištenja propisanih prava gluhih lica, Zakonom su utvrđeni prekršaji i novčane kazne, u skladu sa Zakonom o prekršajima u Federaciji BiH.

POGLAVLJE XI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE (čl. 37 - 42.)- utvrđeni su rokovi za izvršavanje obaveza propisanih ovim Zakonom, s tim da u je članu 38. predlagač predložio da javnim ustanovama obrazovanja rok za obezbjeđenje svjetlosne signalizacije početka časa, odnosno predavanja, bude šest mjeseci od dana početka primjene zakona, a koji je ostavljen i za druge obaveze propisane Zakonom, dok je u članu 40. predlagač predložio da rok za usklađivanje registracije Saveza bude 30 dana budući da ne zahtjeva komplikovanu proceduru, ali i stoga što Savez, shodno predloženom članu 37. stav (1) ima rok da uspostavi Evidenciju gluhih lica i Evidenciju tumača i izda im iskaznice). Članom 40. ostavljen je rok organima i institucijama da usklade propise iz svoje nadležnosti sa zakonom, a članom 42. kada zakon stupa na snagu a od kada se primjenjuje.

IV FINANSIJSKA SREDSTVA POTREBNA ZA PROVEDBU ZAKONA

Primjena predloženog Zakona će zahtjevati dodatna finansijska sredstva u Budžetu Tuzlanskog kantona, odnosno u budžetima svih budžetskih korisnika, budući da prijedlog Zakona propisuje obavezu da troškove tumača znakovnog jezika snosi organ odnosno institucija Kantona pred kojima se ostvaruje pravo na tumača, a u skladu sa Odlukom o odobravanju tarifa za rad tumača znakovnog jezika koju je donio ministar pravde Bosne i Hercegovine.

Shodno Zaključku Vlade Tuzlanskog kantona od svih organa odnosno institucija Kantona (Skupština, Vlada, sva ministarstva, uredi, uprave i upravne organizacije) je traženo da, u okviru

svoje nadležnosti, dostave finansijsku procjenu za realizaciju predloženog Zakona. Finansijsku procjenu je dostavilo samo Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo unutrašnjih poslova-Uprava policije, Kantonalni zavod za pružanje prve pomoći, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo obrazovanje i nauke, Skupština Tuzlanskog kantona i Komisija za koncesije. Osim što se većina organa odnosno institucija Kantona oglušila na traženo postupanje, evidentno je da neki od organa koji su dostavili procjenu uopšte nisu shvatili obaveze iz predmetnog propisa, kao npr. Skupština Tuzlanskog kantona, te su naveli da nisu potrebna sredstva za troškove tumača znakovnog jezika što je u suprotnosti sa odredbama prijedloga Zakona posebno jer Skupštinu, kao zakonodavni organ, čine poslanici koji mogu biti i gluha lica, što sjednicama i skupštinskim komisijama mogu prisustvovati gluha lica, što su sjednice javne i medijski praćene te time postoji obaveza Skupštine da snosi troškove tumača znakovnog jezika. Ministarstvo pravosuđa i uprave je naknadno dostavilo procjenu da je neophodno 20.000,00 KM za sve pravosudne institucije na području Kantona.

Cijeneći dostavljene finansijske procjene, kao i procjenu ovog Ministarstva u Budžetu bi bilo potrebno 29.200,00 KM i dodatnih 20.000,00 KM (procjena Ministarstva pravosuđa i uprave).

Predloženo je da se Zakon počne primjenjivati 30-og dana od dana usvajanja Budžeta TK za 2024. godinu, kako bi se blagovremeno mogla obezbijediti sredstva za realizaciju istog.

U skladu sa članom 136. stav (1) Poslovnika Skupštine Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 13/19 i 5/20) podnosi se prijedlog Zakona o upotrebi znakovnog jezika u Tuzlanskom kantonu.

PREDLAGAČ

VLADA KANTONA

IZVJEŠTAJ SA JAVNE RASPRAVE O NACRTU ZAKONA O UPOTREBI ZNAKOVNOG JEZIKA U TUZLANSKOM KANTONU

U skladu sa Zaključkom Skupštine Tuzlanskog kantona broj: 01-02-355-11/22 od 30.08.2022. godine i Zaključkom Vlade Tuzlanskog kantona broj: 02/1-02-20278/22 od 13.12.2022. godine, Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona započelo je proces javne rasprave o Nacrtu Zakona o upotrebi znakovnog jezika u Tuzlanskom kantonu u trajanju od 25 dana. Shodno tome, u periodu od 30.12.2022. godine do 23.01.2023. godine nacrt Zakona je bio dostupan na zvaničnoj web stranici Vlade Tuzlanskog kantona www.vladatk.kim.ba – javni pozivi i obavještenja i stranici Ministarstva za rad, socijalnu politiku i povratak.

O početku javne rasprave neposredno su bili obaviješteni:

Skupština Tuzlanskog kantona

Ministarstva u Vladi Tuzlanskog kantona

Gradska/općinska vijeća Tuzlanskog kantona

Savez gluhih i nagluhih Tuzlanskog kantona

Osim navedenih, svi zainteresovani subjekti, pravna i fizička lica bili su pozvani da se uključe u proces izrade što kvalitetnijih zakonskih rješenja u ovoj oblasti i dostavljanje eventualnih komentara, primjedbi, prijedloga i sugestija na predloženi propis.

Naziv dostavljača komentara/prijedloga	Tekst komentara/prijedloga	Obrazloženje prihvatanja ili neprihvatanja komentara/prijedloga
Ministarstvo pravosuđa i uprave Tuzlanskog kantona	Predlagač predlaže da u članu 2. Nacrta stav 3. treba da glasi: „Tumač znakovnog jezika je osoba koja gluhim osobama tumači govorni jezik uz znakovni jezik, a osobama koje čuju znakovni jezik u govorni jezik, koja ima znanje i vještine tumača znakovnog jezika, odgovarajući certifikat i koji je upisan u registar tumača znakovnog jezika“. <i>Obrazloženje:</i> <i>Navedena formulacija se ističe zbog činjenice da je u nacrtu Zakona u istom članu u stavu 4. data definicija asistenta koja sadrži detaljan opis lica koje može biti asistent, te da bi se na taj način imala jednoobraznost u definicijama datim u ovom Zakonu.</i> Predlagač predlaže da se član 5. stav 1. Nacrta izmjeni i glasi: „Ovlašćuje se Udruženje gluhih u Tuzlanskom kantonu (u daljem tekstu: Udruženje), koje je pravno lice registrovano u skladu sa Zakonom o udruženjima i fondacijama Federacije Bosne i Hercegovine u Ministarstvu pravosuđa i uprave Tuzlanskog kantona, da obavlja sljedeće poslove: a) Utvrđuje status gluhog lica koje ima prebivalište na području Kantona i čuva podatke o gluhim licima u skladu sa Zakonom, b) Vodi evidenciju gluhih lica i izdaje iskaznice gluhih lica, c) Vodi evidenciju tumača znakovnog jezika koji imaju prebivalište na području Kantona i izdaje iskaznice tumačima,	-Prijedlog se ne prihvata jer je Zakonom o upotrebi znakovnog jezika u Bosni i Hercegovini propisana definicija tumača, te je kao takva propisana i u nacrtu Zakona. - Prijedlog se ne prihvata budući da član 5. Nacrta propisuje sticanje statusa gluhog lica, a članom 31. se propisuju obaveze udruženja gluhih i nagluhih lica, a za koju odredbu se prihvata prijedlog da umjesto udruženja u Tuzlanskom kantonu, poslove vođenja evidencije gluhih lica, evidencije tumača, izdavanja iskaznica treba da vodi kantonalno udruženje odnosno Savez gluhih i nagluhih Tuzlanskog kantona registrovan u Ministarstvu pravosuđa i uprave, kao krovno kantonalno udruženje, odnosno da se isto ovlasti za obavljanje određenih poslova.

	d) Osigurava potrebe za tumačima na području Kantona i e) Koordinira rad tumača.“ <i>Obrazloženje:</i> <i>Iz odredbe člana 5. stav 1. Nacrta proizilazi da sva udruženja sa područja Tuzlanskog kantona koja su registrovana za obavljanje djelatnosti od interesa za gluha i nagluha lica mogu voditi evidenciju gluhih lica na području općine, grada itd. Ako se uzme u obzir da se prema Zakonu o udruženjima i fondacijama („Sl. novine Federacije BiH“, broj: 45/02) „udruženja mogu osnovati najmanje tri fizička, odnosno pravna lica koja su državljani BiH“ proizilazi da na području Tuzlanskog kantona, pa čak i na području jedne općine ili grada, može postojati i više udruženja gluhih i nagluhih osoba, a kojabi onda imala pravo i mogućnost da vode i utvrđuju status gluhog lica, što svakako ne bi trebala biti intencija ovog Zakona.</i> Predlagač navodi da ukoliko se usvoji prijedlog iz člana 8. stav 3. Nacrta kojim se propisuje da „Vizuelni izgled iskaznice određuje udruženje, s tim da na iskaznici mora biti naznačen naziv i adresa udruženja“, smatraju da će vizuelni izgled iskaznice biti nejednoobrazan, jer će svako udruženje određivati vizuelni izgled iskaznice, a obzirom da se stav 4. istog člana propisuje da je iskaznica javni dokument smatraju potrebnim utvrditi ko može propisati izgled iskaznice, odnosno da bi to trebalo biti Ministarstvo za rad, socijalnu politiku ili eventualno kantonalno udruženje gluhih i nagluhih. Predlagač predlaže da član 29. Nacrta glasi: „Udruženje TK vodi evidenciju tumača čije je prebivalište na teritoriji Kantona. Evidencija sadrži sljedeće podatke: ime i	- Prijedlog se djelimično prihvata u dijelu da se u članu 8. stav 3. Nacrta umjesto udruženja navede da vizuelni izgled iskaznice određuje Savez gluhih i nagluhih Tuzlanskog kantona. - Prijedlog se djelimično prihvata u dijelu da Savez gluhih i nagluhih Tuzlanskog kantona treba da vodi evidenciju tumača. Sadržaj iskaznice i ko je izdaje propisan je članom 30.
--	---	---

	prezime tumača, matični broj, adresa i način kontakta (telefon, e.mail i slično), vrijeme kada je tumač dostupan, broj i datum upisa tumača u Registar tumača znakovnog jezika. Evidencija tumača je javna i mora biti dostupna svim zainteresiranim putem web stranice, službenih ili drugih javnih glasila i na drugi način koji odredi Udruženje. Na osnovu Evidencije iz člana 5. ovog Zakona Udruženje izdaje tumaču iskaznici. Iskaznica sadrži sljedeće podatke: fotografiju, ime i prezime tumača, matični broj i broj izdate iskaznice, oznaku da je lice tumač znakovnog jezika i napomenu da nosilac iskaznice ima prava utvrđena ovim Zakonom pred svim organima i institucijama u Kantonu, i općinama i gradovima na području Tuzlanskog kantona“.	
--	--	--

Obrazloženje

Član 29. smatraju kontradiktornim posebno zbog činjenice da i dalje postoji rascjepkanost u vođenju evidencije za tumače, kao i za gluha i nagluha lica, jer u stavu 1. člana 29. predlagač i dalje koristi množinu kada navodi udruženja koja djeluju na području Kantona da mogu voditi evidenciju tumača čije prebivalište je na teritoriju Kantona, na temelju čega proizilazi da više desetina udruženja mogu voditi ovako važnu evidenciju, a s druge strane propisuje se da jedinstvenu evidenciju tumača vodi Ministarstvo pravosuđa i uprave Tuzlanskog kantona koje nema nikakvih nadležnosti niti dodirnih tačaka kada je u pitanju populacija gluhih i nagluhих lica. Također se u stavu 3. istog člana predlaže da je evidencija tumača javna i mora biti dostupna svim zainteresiranim, putem web stranice, službenih ili javnih glasila i na drugi način koji odredi udruženje. Kroz prijedlog Zakona Ministarstvu pravosuđa i uprave Tuzlanskog kantona koje ima javna ovlaštenja propisuje se obaveza da vodi jedinstvenu evidenciju tumača na način propisan

	<i>stavom 3. člana 29. između ostalog „i na drugi način koji odredi udruženje“, te ukoliko dođe do usvajanja ovakvog prijedloga zakona došli bi u situaciju da udruženja koja prema zakonu o udruženjima mogu osnovati najmanje tri lica, propisuju Ministarstvu na koji način između ostalog treba da vode evidenciju.</i> Predlagač navodi da se u stavu 1. člana 31. Zakona ponovo govori o udruženjima koja djeluju na području kantona, a ne o jednom krovnom kantonalnom udruženju, da se u stavu 3. predlaže da „sukladno ovom Zakonu javne ovlasti iz stava 1., ovom udruženju povjerava Ministarstvo za rad, a na temelju izrađenih kriterija i aplikacija udruženja“, te smatraju da javne ovlasti udruženju trebaju biti prenijete od zakonodavnog tijela i to samim zakonom na način da se javne ovlasti prenesu na kantonalno udruženje, a ne na više udruženja koja djeluju na područjima lokalnih jedinica, gradova itd. Predlagač predlaže da se stav 3. člana 31. propiše na sljedeći način: „Za obavljanje javnih ovlaštenja iz člana 31. ovog Zakona osiguravaju se sredstva iz Budžeta Kantona, gradova i općina na teritoriji Tuzlanskog kantona, na osnovu ugovora koji se zaključuje sa kantonalnim udruženjem za svaku godinu. Visina navedenih sredstava u pogledu nivoa vlasti utvrđuje se shodno potrebama kantonalnih, gradskih, općinskih organa za angažovanje tumača.“	- Prijedlog se prihvata. - Prijedlog se djelimično prihvata jer se u narednom članu 32. propisuje izvor sredstava za obavljanje javnih ovlaštenja, na osnovu ugovora koji se zaključuje sa Savezom gluhih i nagluhih Tuzlanskog kantona. Prijedlog se ne prihvata u dijelu da se visina sredstava utvrđuje shodno potrebama kantonalnih, gradskih i općinskih organa za angažovanje tumača, budući da sredstva za vršenje javnih ovlaštenja ne podrazumjevaju troškove angažovanja tumača (koje finansira organ i institucija pred kojim se tumačenje vrši član 13. i 14.) nego za poslove utvrđivanja statusa gluhog lica, vođenje evidencija za gluha lica i tumače, za koordiniranje rada tumača i druge poslove iz člana 31. odnosno za troškove naknade za lica koja će u Savezu obavljati te poslove kao i za materijalne i druge
--	---	---

	Predlagač predlaže da se član 32. Nacrta briše. <i>Obrazloženje</i> <i>Član 32. je potpuno bespotreban u ovom Zakonu uzimajući u obzir djelatnost udruženja, a koje se temelji isključivo na obavljanju vršenja javnih ovlasti iz ovog Zakona. Prilikom registracije udruženja navode obavljanje i niz drugih djelatnosti, a koje ne spadaju pod djelatnost javnih ovlaštenja povjerena ovim Zakonom. Sredstva za obavljanje povjerenih javnih ovlaštenja predlažu da se definišu na gore predloženi način, pa s te strane i nema potrebe za članom 32.</i>	troškove za obavljanje prenesinih poslova. - Prijedlog se ne prihvata iz razloga što smatramo da član 32. treba da ostane ali da se njime trebaju propisati sredstva za obavljanje javnih ovlaštenja koja se povjeravaju Savezu. Član 32. Nacrta je bespotreban jer tema zakona nije uopšteno finansiranje udruženja tj. Saveza (što je regulisano propisima o udruženjima i fondacijama) nego samo finansiranje za obavljanje javnih ovlaštenja.
Ministarstvo obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona	Predlagač predlaže da odredba člana 2. stav (4) glasi: „Asistent je osoba koja pruža pomoć u nastavi učenicima i studentima koji imaju status gluhog lica, a koja se angažuju u skladu sa propisima kojima se reguliše oblast obrazovanja u Tuzlanskom kantonu“. <i>Obrazloženje:</i> <i>Predmetnim nacrtom odnosno njegovim odredbama kojima se uređuje pomoć učenicima i studentima sa oštećenjem sluha zadire se u važeće propise kojima je regulisana oblast obrazovanja na području Tuzlanskog kantona. Tako se kroz definicije pojavljuje termin asistenta, kao osobe koja gluhim i nagluhim licima pomaže volonterski u nastavi, a ova oblast se tretira i kroz zakone i standarde i normative u pojedinim oblastima obrazovanja (npr. član 80. stav (2) Zakon o osnovnom odgoju i obrazovanju – prečišćeni tekst</i>	-Prijedlog se ne prihvata budući da Zakon o upotrebi znakovnog jezika u Bosni i Hercegovini, kao krovni zakon u državi, uopšte ne poznaje termin „asistent“ niti daje njegovu definiciju, zbog čega se ni kantonalnim zakonom ne mogu propisivati druge definicije, a pogotov koje su u suprotnosti sa propisima iz oblasti obrazovanja kako to predlagač primjedbi i navodi.

	(„Službene novine >Tuzlanskog kantona“, broj: 10/20, 11/20, 8/21, 11/21, 22/21, 5/22, 10/22 i 11/22), kojim je propisano da pružanje pomoći u komunikacijskoj i socijalnoj uključenosti učenika u odgojno-obrazovni proces, tehničku pomoć u kretanju i obavljanju higijenskih potreba, te drugu vrstu pomoći, zavisno od potreba učenika, obavljaju saradnici i asistenti u nastavi te da se nazivi radnih mjesta saradnika, uslovi za obavljanje poslova i opisi poslova radnih mjest asaradnika i asistenata u nsastavi, bliže određuju Pedagoškim standardima i normativima, dok su članom 27. Pedagoških standada i općih normativa z aosnovni odgoj i obrazovanje („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 12/22 i 15/22) propisani profil i novo stručne spreme, opis poslova radnog mjesta u uslovi z aangažovanje asistenta u nastavi, a slično je i u drugiom oblastima obrazovanja). Predlagač predlaže da se u članu 15. u stavovima (2) i (3) treba razgraničiti koji pojam će se koristiti, te da se i stav (5) izmjeni. <i>Obrazloženje:</i> Obzirom na činjenicu da je učenicima omogućen asistent u nastavi kao i da se, kako se primjenjuje inkluzivni sistem obrazovanja, imaju u vidu poteškoće u učenju i obavljanju svakodnevnih aktivnosti učenika te da se nastava, načini provjere znanja kao i sve ostale aktivnosti prilagođavaju učeniku s poteškoćama, treba se jasno naznačiti da li će nastavi prisustvovati asistent, kojem je to svakako i opis poslova, ili će to biti tumač, uz oprezno formulisanje same odredbe obzirom da postoje naznake iz ranijeg perioda da u Tuzlanskom kantonu nema tumača znakovnog jezika što bi mogla biti prepreka realizaciji pojedinih odredbi nacrtu zakona.	- Prijedlog se prihvata u dijelu da se razgraniči koji pojam će se koristiti, budući da jedini pojam koji se može koristiti je „tumač“ budući da Zakon o upotrebi znakovnog jezika u Bosni i Hercegovini ne poznaje pojam „asistent“. Takođe se prihvata prijedlog da se stav (5) izmjeni na način da troškove tumača snosi javna ustanova obrazovanja.
--	--	--

	obezbijediti i svjetlosnu signalizaciju početka časa, odnosno predavanja, u prostorijama koje služe izvođenju nastave, ukoliko imaju podatak da je u ustanovu u statusu učenika odnosno studenta upisano gluho lice“. <i>Obrazloženje:</i> <i>Ostaje nejasno da li će ovom mjerom biti obuhvaćene sve učionice ili i druge prostorije, hodnici, toaleti u svim školama na području Tuzlanskog kantona (a u obzir treba uzeti i broj objekata, kojih je trenutno preko 300) te odakle će biti obezbijedena dodatna finansijska sredstva, što nije bilo navedeno u obrazloženju teksta koji je dostavljen na razmatranje Skupštini Tuzlanskog kantona.</i> Predlagač predlaže u članu 19. brisanje stava (2). <i>Obrazloženje:</i> <i>Materija zapošljavanja u ustanovama obrazovanja se uređuje zakonima i pravilnicima iz ove oblasti i ne može biti uređena na predloženi način.</i> Predlagač predlaže da se u članu 20. tekst „su obavezni organizovati dodatne časove“ zamjeni tekстом „mogu organizovati dopunsku nastavu“ <i>Obrazloženje:</i> <i>Organizovanje predloženog vida odgojno-obrazovnog rada se ne može nametnuti kao obaveza jer zavisi od više faktora, a primarno od sedmičnog opterećenja učenika u redovnoj nastavi, koje ne može biti više od propisanog zakonom.</i> Predlagač predlaže da se član 21. briše.	gluho lice boravi između nastave“ jer je svjetlosna signalizacija neophodna npr. u hodniku u kojem gluho lice boravi za vrijeme malog odmora ili dok boravi u školskom dvorištu za vrijeme velikog odmora, odnosno u pauzi između predavanja. -Prijedlog se prihvata. -Prijedlog se prihvata. -Prijedlog se prihvata.
--	--	---

	riječi: „gluhih i nagluhih lica“. <i>Obrazloženje:</i> <i>Potrebno je definisati ili bliže precizirati koja su to udruženja iz razloga što sama riječ udruženje ostvalja širok pojam koja sve udruženja postoje, odnosno da li su to udruženja gluhih i nagluhih lica ili Savez udruženja gluhih i nagluhih TK.</i> Predlagač predlaže da bi u članu 5. stav (2) tačka c) umjesto navoda „medicinsku dokumentaciju kojom dokazuje stepen oštećenja sluha, izdane od nadležne zdravstvene ustanove“ adekvatniji navesti: „rješenje centra za socijalni rad kojim se priznaje status gluhog lica“. <i>Obrazloženje:</i> <i>Pravilnikom o procjeni sposobnosti i određivanju podrške djeci i mladima sa posebnim potrebama („Službene novine TK“ broj: 7/04), članom 5. alineja 2. propisan je sastav Komisije „za djecu i mlade sa oštećenjem sluha“ a članom 15. Pravilnika određeno je da komisija nalaz i mišljenje sa dokumentacijom dostavlja JU Centar za socijalni rad, koji na osnovu toga donosi rješenje.</i> Predlagač predlaže da se u članu 5. stav (2) tačka a), iza riječi: „lične podatke-ime“ dodaju riječi: „i ime roditelja ili zakonskog zastupnika ili staratelja“.	Tuzlanskog kantona, kao kantonalno udruženje. - Prijedlog se ne prihvata jer je kontradiktoran samom članu koji se upravo odnosi na način sticanja statusa gluhog lica a koji utvrđuje Savez gluhih i nagluhih Tuzlanskog kantona. Smatramo da je dobro zakonsko rješenje da se, između ostalog, prilaže odgovarajuća medicinska dokumentacija, jer se prema Pravilniku o procjeni sposobnosti određivanju podrške djeci s posebnim potrebama („Službene novine TK“ broj: 2/15) daje nalaz imišljenje o razvrstavanju i to smo za djecu do navršene 18 godine života, a izuzetno do navršenih 26 godina života zbog ostvarivanja prava na osposobljavanje za život i rad. - Prijedlog se ne prihvata jer se tačka a) odnosi na lične podatke budući da status gluhog lica stiče gluho lice a ne njegov roditelj ili staratelj. U istom članu pod tačkom e) ostavljena je mogućnost da Savez traži i druge podatke za koje smatra da su bitni za utvrđivanje statusa gluhog lica.
Ministarstvo za boračka pitanja Tuzlanskog kantona	Predlagač nema primjedbi, prijedloga i sugestija na nacrt Zakona	-Komentar se prihvata

<i>Ministarstvo unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona Uprava policije Tuzla</i>	Predlagač nema primjedbi, prijedloga i sugestija na nacrt Zakona	-Komentar se prihvata
<i>Općinsko vijeće općine Kladanj</i>	Predlagač nema primjedbi, prijedloga i sugestija na nacrt Zakona	-Komentar se prihvata

OBRADIVAČ:

Ministarstvo za rad, socijalnu politiku

i povratak

Broj: 07/1-11-9141/23

Datum, 18.04.2023. godine

TUZLANSKI KANTON

Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak

PREDMET: Mišljenje, dostavlja se

Ministarstvo finansija zaprimilo je Vaš akt broj: 09/1-02-9105/23 od 17.04.2023. godine i, u čijem prilogu je dostavljen prijedlog Zakona o upotrebi znakovnog jezika u Tuzlanskom kantonu (u daljem tekstu: prijedlog Zakona), radi davanja mišljenja u pogledu finansijskih sredstava potrebnih za realizaciju prijedloga Zakona, a u skladu sa članom 30. stav 1. alineja c). Poslovnika o radu Vlade Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona“ br: 7/05, 7/07, 11/08 i 16/13).

Ministarstvo finansija na osnovu uvida u pomenuti dokument i dostavljeno obrazloženje, daje slijedeće:

MIŠLJENJE

U skladu sa odredbama Pravilnika o proceduri za izradu izjave o fiskalnoj procjeni zakona, drugih propisa i akata planiranja na budžet („Službene novine Federacije BiH“ br: 34/16 i 15/18), predlagač je dostavio Obrazac izjave o fiskalnoj procjeni IFP-DA, u kojem je istakao da prijedlog Zakona zahtijeva dodatna finansijska sredstva u Budžetu Tuzlanskog kantona za 2023. godinu u iznosu od 29.200,00 KM, kao i u 2023. i 2024. godini u iznosu od 29.200,00 KM godišnje.

Dostavljenim prijedlogom Zakona propisuje se pravo gluhih lica na upotrebu znakovnog jezika pred organima i institucijama Tuzlanskog kantona, gradova i općina na teritoriji Tuzlanskog kantona, i to: procedure i način sticanja statusa gluhog lica, evidencija i iskaznice za gluha lica, pravo na korištenje znakovnog jezika pred organima i institucijama, posebna prava na tumača znakovnog jezika za učenike i studente, evidencija i iskaznice za tumače znakovnog jezika i druga pitanja vezana za prava gluhih i nagluhih lica.

U dostavljenom obrazloženju predmetnog akta predlagač navodi da primjena predloženog Zakona će zahtijevati dodatna finansijska sredstva u Budžetu Tuzlanskog kantona, odnosno u budžetima svih budžetskih korisnika, budući da prijedlog Zakona propisuje obavezu da troškove tumača znakovnog jezika snosi organ odnosno institucija Kantona pred kojima se ostvaruje pravo na tumača, a u skladu sa Odlukom o odobravanju tarifa za rad tumača znakovnog jezika koju je donio ministar pravde Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 17/10).

Imajući u vidu gore navedeno, Ministarstvo finansija je mišljenja da prijedlog Zakona, **zahtijeva dodatna sredstva u Budžetu Tuzlanskog kantona za 2023. godinu, kao i u 2024. i 2025. godini, s tim da se ne možemo izjasniti o visini potrebnih sredstva**, s obzirom da je predlagač obrazložio da se zahtijevana dodatna sredstva odnose na troškove tumača znakovnog jezika, a nije poznat broj lica, korisnika navedenog prava. Takođe, provođenje pojedinih odredbi prijedloga Zakona može zahtijevati dodatna sredstva i po drugim osnovama o čijoj visini se ne možemo unaprijed izjasniti (obezbjedenje svjetlosne signalizacije u javnim ustanovama obrazovanja, obučavanje nastavnog kadra, itd.).

Dostavljeno:

1x Naslovu

1x Vladi TK

1x Evidencija

1x a/a

